

اسباب بازی، رشد و خلاقیت

جایگاه اسباب بازی در زندگی بچه ها چیست و در تهیه اش حواس مان باید به چه معیار هایی باشد؟
نایب رئیس انجمن روان شناسی بالینی کودک به ۹ سوال رایج درباره اسباب بازی پاسخ می دهد

الیه توانا | روزنامه نگار

پرونده

همدم بچگی من یک عروسک پلاستیکی زشت بود. زشت را با معیار الان می گویم و گر نه که آن وقت ها به چشمم زیبا ترین شیء جهان بود، با آن چشم های سبز و موهای طلایی بلند که باعث شده بود در همان نگاه اول مطمئن شوم اسمش را باید بگذارم «خانم طلا». دست و پایش آن قدر دررفته و جافتاده بود که مدام لق می زد و توی دست آن هایی که قلقلش را بلد نبودند، بلافاصله از هم می پاشید. با این حال روشن ترین و دوست داشتنی ترین تصویر بچگی ام در او خلاصه می شود که یک خروار گاز و یخچال اسباب بازی و عروسک های آواز خوان نمی توانستند جایش را بگیرند. یک شیء ساده بی ارزش چطور می تواند در دنیای یک بچه آن قدر تأثیر گذار باشد که این همه سال دوام بیاورد؟ خوب البته که اسباب بازی برای بچه ها مهم و ارزشمند است اما این اهمیت از کجا می آید؟ در پرونده امروز به این سوال و سوالات دیگری درباره اسباب بازی پاسخ می دهیم. اگر والد هستید، قرار است یک روز بچه دار شوید یا دوست و آشناهای تان بچه دارند، خواندن پرونده امروز خالی از فایده نخواهد بود. دکتر «آسیه اناری»، دانش آموخته روان شناسی بالینی کودک و نوجوان، عضو کمیسیون بالینی کودک و نوجوان نظام روان شناسی و نایب رئیس انجمن روان شناسی بالینی کودک و نوجوان ایران به ۹ سوال رایج درباره اسباب بازی پاسخ می دهد.

۱ چرا اسباب بازی مهم است؟

اسباب بازی دومین انزری است که برای ارتباط با جهان در اختیار کودک قرار می گیرد. نوزاد بعد از تولد با بدن مادر، پدر و آغوش دیگران تماس دارد و دومین چیزی که با آن تماس پیدا می کند، اسباب بازی است؛ واسطه ارتباط با دنیای اطراف و وسیله ای برای پرورش حواس و توانایی ها.

۲ اسباب بازی مناسب هر دوره سنی چه ویژگی هایی دارد؟

برای زیر یک ساله ها، اسباب بازی هایی توصیه می شود که بچه می تواند با تکان دادن شان صدا تولید کند چون در تحریک حواس به ویژه شنوایی و بینایی تأثیر دارد. بین یک تا سه سالگی اسباب بازی های نرمی که امکان آسیب دیدن بچه با آن ها وجود ندارد و جنبه آموزشی غیر مستقیم دارند، مناسب اند. برای سنین سه تا شش سال، اسباب بازی های مبتنی بر رنگ انتخاب های خوبی اند. از آن جایی که بچه در این سن کمتر چیزها را توی دهانش می برد، شن و گل بازی هم توصیه می شود، به ویژه به این دلیل که کمک می کند آمادگی های پیش از دبستان در بچه شکل بگیرد. در شش تا ۱۲ سالگی اسباب بازی های فکری مثل لگوها و پازل ها مناسب اند. بعد از ۱۲ سالگی که دوره نوجوانی شروع می شود، نیاز به بازی کردن از بین نمی رود. نوجوان ها هم وسایل بازی و سرگرمی خاص خودشان را دارند. در بازی کردن و علاقه به اسباب بازی، محدودیت سنی وجود ندارد. نکته مهم در انتخاب اسباب بازی این است که در سنین پایین، از خریدن وسایل بازی که نور و صدای زیاد تولید می کنند و می رقصد، خودداری کنیم. این اسباب بازی ها کودک را در معرض محرک های حسی بیش از حد قرار می دهند و بچه در ارتباط با آن ها فاعل نیست. برای مثال جغجغه ای که کودک با تکان دادن فلان هاش صدا تولید می کند، انتخاب بهتری است نسبت به یک عروسک آواز خوان که بچه فقط آن را تماشا می کند.

۳ جنسیت کودک در انتخاب اسباب بازی نقش تعیین کننده ای دارد؟

پژوهش های جدید به والدین توصیه می کنند که اجازه بدهند بچه ها در انتخاب اسباب بازی شان آزاد باشند و روی وسایل بازی برچسب جنسیتی نزنند. اگر دختر بچه ای به ماشین اسباب بازی علاقه نشان می دهد یا پسری یک عروسک را برای بازی ترجیح می دهد، نباید مانع انتخابش شویم و کلیشه دخترانه-پسرانه را به او تحمیل کنیم. والدین بهتر است در انتخاب اسباب بازی دخالت نکنند و اجازه تجربه کردن را به هر دو جنس بدهند.

۵ نحوه مواجهه کودک با اسباب بازی های چه پیامی را به بزرگ سالان منتقل می کند؟

طرز برخورد بچه ها با اسباب بازی های شان می تواند نشان دهنده بهره هوشی، اختلالات و نحوه ارتباط آن ها با جهان خارج باشد. برای مثال اگر بچه ای مدام اسباب بازی هایش را دستکاری می کند و لرزه شان را بیرون می ریزد، می تواند علامتی از هوش باشد. پر خاشگری با اسباب بازی شامل رفتارهایی مثل زدن و پرت کردن آن ها، می تواند نشان دهنده احساس خشم کودک باشد. اگر بچه با اسباب بازی هایش بازی نمی کند، احتمال افسردگی را در نظر می گیریم و اگر به تنهایی نمی تواند با اسباب بازی هایش سرگرم شود، می تواند خبر از وابستگی زیاد به والدین بدهد. یک متخصص کودک کسی است که می تواند متناسب با رفتار های بچه ها در این باره نظر بدهد.

۷ چرا گاهی بچه ها به جای بازی با اسباب بازی های شان، سرگرم شدن با وسایل خانه را ترجیح می دهند؟

بچه ای که با وسایل خانه بازی می کند، در واقع آن ها را اسباب بازی می بیند پس اگر این وسایل شکستنی، گران قیمت و آسیب زا نیستند، نباید آن ها را از دستش بگیریم. بازی کردن با وسایل نشکنی مثل قابلمه و ظرف های پلاستیکی مانعی ندارد، حتی می توانیم نمونه اسباب بازی آن ها را برای بچه تهیه کنیم. این کار به بچه کمک می کند که با دنیای واقعی ارتباط برقرار کند.

۸ از اسباب بازی می شود به منظور آموزش استفاده کرد؟

والدین نباید نقش آموزشگر را برای بچه ایفا کنند چون این نقش به رابطه والد-فرزندی آسیب می زند. استفاده آموزشی و درمانی از اسباب بازی در حیطه

۹ آن عروسک کهنه و اسباب بازی ارزان قیمت و نازیبایی که همه جا همراه بچه است و والدین را از قضاوت احتمالی دیگران خجالت زده می کند، مایه نگرانی است؟

همه ما یک وسیله محبوب برای خودمان داریم؛ ساعتی، دست بندی، انگشتری، عکسی توی کیف پول یا هر چیز دیگری که نوعی

به آن ها گوشزد کنیم. برای بچه های کم سن که در کی از حد مالی ندارند، می توانیم موضوع را به طور مثال به این ترتیب برای شان روشن کنیم: «ما امروز به اندازه پول این داینامیو می توانیم خرج کنیم» اما برای بچه های بزرگ تر می توانیم توضیح دقیق تری بدهیم: «به اندازه ۱۰۰ هزار تومان می توانیم برای اسباب بازی خرج کنیم.» به طور کلی توصیه می کنم جز در مواردی مثل هدیه تولد و ماندن آن، اجازه بدهیم که خود بچه ها اسباب بازی شان را انتخاب کنند.

۹ اتفاق پر از اسباب بازی و وسایل بازی چیده شده بالای کمد و دور از دسترس بچه، همان کار کردی را دارند که از اسباب بازی توقع داریم؟

والدین بابت محبت کردن در حق فرزندشان، اتاق او را با اسباب بازی پر می کنند غافل از آن که این همه وسیله بازی، ریشه خلاقیت بچه را می خشکاند و او را به فردی متوقع، ناراضی و زیاده خواه تبدیل می کند که هیچ وقت هیچ چیز برایش راضی کننده نخواهد بود. متأسفانه ما امروز با این مسئله فراوان مواجه هستیم؛ بچه هایی که دایم طلبکارند و هیچ چیز برای شان کافی نیست. پدر و مادر ها انتظار دارند پدر کردن اتفاق فرزندشان از اسباب بازی، نیاز او را به محبت کلامی، وقت گذراندن و تفریح کردن با والدینش تأمین کند در حالی که نه تنها چنین اتفاقی نمی افتد بلکه در بلندمدت برای رشد، هوش و خلاقیت بچه آسیبزا خواهد بود. خریدن اسباب بازی برای کودک باید موقعیتی باشد؛ تولد، ورود به مهد کودک و مناسبت های این چنینی. دور کردن یک سری اسباب بازی از دسترس بچه هم اشتباه دیگری است که خیلی از والدین مرتکبش می شوند. اگر اسباب بازی گران قیمت یا خاصی برای فرزندمان گرفته ایم که دل مان می سوزد مبادا خراب شود، آن دیگر اسباب بازی بچه نیست و متعلق به والدین است. اسباب بازی بچه توی دستش است، در غیر این صورت صرفاً وسیله ای است برای نمایش دادن به دیگران. این رفتار می تواند باعث پر خاشگری و خریص شدن بچه شود.

وسایلی که دستور العمل و طبقه بندی سنی دارند- تهیه می کنید، در کنار آن حداقل پنج اسباب بازی غیر آموزشی هم در نظر بگیرید. در این زمینه کتاب هایی وجود دارد که به والدین آموزش می دهد چطور با فرزندشان متناسب با سنش بازی آزاد داشته باشند.

وابستگی و تعلق به آن احساس می کنیم. این وسیله برای بچه ها اسباب بازی است و فرقی ندارد این اسباب بازی چه ظاهری دارد؛ خراب شده، پارگی دارد، شکسته است. تا وقتی که بچه بخواهد آن را با خودش همراه کند، نباید مانعش شویم. به این وسیله محبوب می گوئیم «شیء گذاری» که برای گذار از یک مرحله رشدی لازم است، نوعی منبع دلچسپی به شمار می رود و باعث احساس آرامش در کودک می شود.

ZENDEGI-SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

یکشنبه ۱۰ مهر ۱۴۰۱
۵ ربیع الاول ۱۴۴۴ • ۲۰ اکتبر ۲۰۲۲
شماره ۳۱۰۴۵

۲۲۶۵

از نودل «سامسونگ»

تا ماشین بافندگی «تویوتا»

آشنایی با ۷ شرکت معروف و موفق که کارشان را از ساختن وسایل اولیه و پیش پا افتاده شروع کردند

حسین زاده | روزنامه نگار

بعضی ها تصور می کنند شرکت های نامدار و سودآور از لحاظ اقتصادی که همه ما در این روزها از اسمورسم شان خبر داریم، از همان ابتدای شروع کار، سرشناس و موفق بوده اند اما با مطالعه فهرستی از محصولات اولیه بعضی برندها در مینی پرونده امروز زندگی سلام می توان به نتیجه خوبی رسید؛ این که اگر کار و حرفه و شرکتی داریم که موفق نیست یا روند بسیار «معمولی» دارد، اصلاً اجباری نیست که همان روند را ادامه دهیم. گاهی خلاقیت و زمینه های نوبی مقدمه به سراغ ما می آیند و گاهی هم باید فرصت های طلایی و نیاز مردم را بسنجیم و کشف کنیم و چیزی نوبه آن ها بدهیم. در ادامه با محصولات ۷ شرکت بسیار معروف و موفق که کارشان را از ساختن وسایل اولیه و پیش پا افتاده شروع کردند، آشنا خواهیم شد.

● **سونی** | پلویز برقی اولین محصول تولید شده توسط بنیان گذار سونی، هدف بسیار ساده ای داشت! او می خواست به کارکنانش کمک کند تا برنجی را که به عنوان هدیه دریافت کرده بودند، سریع و آسان بپزند. پلویز سونی اساساً یک سطل با الکترودهایی در قسمت پایین محصول بود. این ها قرار بود آب را گرم و برنجی پف دار و خوش طعم ایجاد کنند که این هدف را محقق می کرد.

● **سامسونگ** | ماهی خشک شده

حیات سامسونگ از دهه ۱۹۳۰ به عنوان یک شرکت بازرگانی با فروش مواد غذایی از جمله ماهی خشک و نودل آغاز شد. این شرکت در ابتدا بیش از ۴۰ کارمند داشت و تا بعد از پایان جنگ موفقیتی نداشت. سامسونگ در دهه ۱۹۷۰، اولین گام های خود را برای تبدیل شدن به غول الکترونیک امروز با صادرات تلویزیون شروع کرد.

● **نوکیا** | رول دستمال توالت نوکیا یک شرکت چندملیتی است که در طول تاریخش هر چیزی ساخته است حتی ماسک های تنفسی، لاستیک خودرو و رادیو. اما تولید ابتدایی این شرکت چیز متفاوتی بود! در دهه ۱۸۶۰، بنیان گذار

این شرکت یعنی «فردریک ایدستام»، کارش را با راه اندازی یک کارخانه خمیر کاغذ که عمدتاً رول های کاغذ توالت می ساخت، شروع کرد.

● **شرکت لگو** | اسباب بازی های چوبی

قبل از ساخت حجم هایی با واحد بلوکی با همان لگوهای معروف امروزی که تقریباً همه بچه ها در خانه با آن ها بازی می کنند، این شرکت اسباب بازی های ساده ای می ساخت. آن ها با استفاده از تکه های چوبی، حیوانات چوبی کوچک از جمله اردک های چوبی می تراشیدند که با نخ روی زمین کشیده می شدند.

● **تویوتا** | ماشین بافندگی اتوماتیک

ماشین های بافندگی که تویوتا در روزهای اولیه خود می ساخت، پیشرفته ترین دستگاه های موجود بودند. این غول خودروسازی جهان در روزهای اولیه، کارش را با ساخت همین ماشین بافندگی شروع کرد.

● **شرکت هورر** | افسار و براق اسپ

هورر مارکی سرشناس در زمینه جاروبرقی است اما شروع کار شرکت هورر هم متفاوت بود و این شرکت در ابتدا افسار و براق اسپ

می ساخت. اما وقتی که پسر عموی همسر موسس شرکت هورر، نمونه اولیه «وسيله مكش برقی» را به او نشان داد، هورر بلافاصله پتانسیل ساخت چنین وسیله ای را در شرکتش حس کرد و حالا در این حوزه برای خودش، نامی دست و پا کرده است.

● **شرکت اپل** | جعبه آبی

اولین محصول «استیو جابز» و «استیو وز نیاک»، یک «جعبه آبی» بود. از این دستگاه برای برقراری تماس تلفنی از راه دور بدون هزینه استفاده می شد. البته آن ها خیلی زود تولید رایانه های اپل را شروع کردند. اگر چه این دو نفر خیلی زود به سمت یک مدل تجاری پایدارتر حرکت کردند (تولید رایانه های اپل که امروزه می شناسیم). «استیو جابز» گفته است که بدون آن جعبه های آبی، «اپل» وجود نداشت.

مطالب این بخش از پرونده: یک پزشک، دیجیتال و ...

“BLUE BOX”
USA, 1971

USA, 1971